

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ

1936

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α. Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 23 ἢ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 3Α
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΘΝ. ΒΙΒΛ. ΚΕΝΤΡ.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΓΑΛΛΟΙ ΠΕΖΟΓΡΑΦΟΙ

ABEL HERMANT

Ἀπό τούς πολυγραφώτερους, τούς ἐξυπνότερους, τούς πιό ἀντιπροσωπευτικούς συγγραφείς τῆς παλαιᾶς γενεᾶς. Ἀπό κείνους πού καί στά ἐβδομήντα τους καί πάνω χρόνια κατορθώνουν ν' ἀνανεώνονται, νά συγχρανίζονται, νά παρουσιάζονται γεμάτοι νειάτα καί δροσιά. Ἀπό κείνους πού σέ κάθε τους ἐκδόλωση ἀφίνουν τήν προσωπική τους σφραγίδα. Τέτοιος ὁ Abel Hermant, βέρος παρισινός. Γεννήθηκε στά 1862. Τό Παρίσι ὑπῆρξε κι' ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ἡ μοναδική πόλις πού τόν γαλούχησε, πού τοῦ ἔδειξε τὸ δρόμο καί πού τόν δόξασε. Τό Παρίσι στάθηκε γι' αὐτόν ἡ πραγματική γῆ τῆς ἐπαγγελίας: χωρίς αὐτό δέν θά ἦταν ὁ Abel Hermant αὐτός πού εἶναι: ἕνας μέγας εἰρωνιστής, ἕνας ἀπόγονος τοῦ Λουκιανοῦ καί τοῦ Πλάτωνος, ἕνα πνεῦμα σπινθηροβόλο, σαρκαστικό, συχνά βαθύ, ποτισμένο ἀπό τήν ἑλληνική φιλοσοφία κι' ἀπό τήν ἀλεξανδρινή σχολή. Τό Παρίσι τόν διαμόρφωσε καί ἡ ἀρχαία Ἀθήνα τόν ἐπλάσε, τοῦ ἀνοιξε ὀρίζοντες καί τοῦ ἔδειξε τόν ὀρθό δρόμο. Ἀθηναῖος καί Παρισινός μαζί, τέτοιος εἶναι ὁ μοναδικός mémorialiste τοῦ 19ου καί τοῦ 20οῦ αἰῶνος.

Πρωτοφάνηκε μέ μιᾶ ποιητική συλλογή μέ τόν τίτλο «Περιφρονήσεις», κι' ἀμέσως ἔπειτα δημοσίευσε σειρά ἀπό ρομάντσα πού προκάλεσαν ζωηρότατη φιλολογική πολεμική. Νατουραλιστής καί ἐμπροσεινιστής μαζί, μέ σατυρική διάθεση, ἔγραψε ζωντανές ἡθογραφίες, στήν εὐρύτερη ἔννοια τοῦ ὄρου, καί ζωγράφησε πιστά τήν ἐποχή του. Ἀπ' ὄλους τούς συγγραφείς πού φιλοδόξησαν νά δώσουν εἰκόνες πραγματικές, ὁ Abel Hermant στάθηκε ὁ πιό ἱκανός, ὁ πιό παρατηρητικός, ἀλλά καί ὁ πιό σκληρός. Ἄν θελήσετε νά μάθετε ποιά ἦταν ἡ παρισινή κοινωνία ἀπό τό 1880 ἴσαμε σήμερα, στό ἔργο τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ θά τό βρῆτε. Πενήντα χρόνια ζωῆς παρισινῆς, ἰδωμένης σχεδόν μέρα μέ τή μέρα, ἀπό τήν ἐποχή τῆς Δεύτερης Δημοκρατίας ὡς τήν Τρίτη Δημοκρατία, νά ἀλήθεια ἕνας ἀσύγκριτος θησαυρός ντοκουμέντων γιά τὰ ἦθη, γιά τὰ πρόσωπα, γιά τίς ἰδέες, γιά τή διαμόρφωση τῆς κοινωνίας, γιά τήν ἐξέλιξή της, γιά τήν κατάπτωσή της, ἕνα ἡμερολόγιο μέ τή μορφή ρομάντων ἀπ' ὅπου περνοῦν πρόσωπα καί πράγματα, γνώριμα στούς παλαιότερους, περίεργα γιά τούς νεώτερους, ἐνδιαφέροντα γιά ὄλους.

Ἕνας mémorialiste εἶναι ὁ Abel Hermant, καί μολονότι ἀκόμα δέν ἐδημοσίευσε, ἂν δέν κάνω λάθος, τίς ἀναμνήσεις του, φαντάζομαι τί ἀριστουργηματικές σελίδες θά μάς δώση στό εἶδος αὐτό. Πρός

τί ν' ἀναφέρῃ κανεῖς ὄλα του τὰ μυθιστορήματα; Ἐγραψε πάνω ἀπό 70 τόμους. Βρίσκω πῶς αὐτά δέ θά ἔλεγε τίποτα. Πρέπει, γιά ν' ἀγαπήσετε αὐτόν τόν ἐντελῶς ἰδιότυπο συγγραφέα, νά τόν διαβάσετε, ἀλλά νά τόν διαβάσετε μέ τό πνεῦμα ἡρεμο, νηφάλιο, γιά ν' ἀπολαύσετε ὅλη τήν εἰρωνεία τῆς σκέψεώς του καί τοῦ ὕφους του, γιά νά δῆτε τίς ἀρετές του καί τὰ ἐλαττώματά του. Γιατί ἔχει καί ἐλαττώματα: συχνά εἶναι ἀνισος, κάποτε ἀνιαρός, τοῦ ἀρέσουν οἱ ἀτελείωτες περιγραφές, οἱ λεπτομέρειες, οἱ πάρα πολλές λεπτομέρειες. Βέβαια, ὄλα αὐτά φωτίζουν τή γενική ἀτμόσφαιρα, τὰ πρόσωπα, ἀλλά βαρύνουν καί τήν ἀφήγηση, τῆς ἀφαιροῦν κάτι ἀπό τή ζωηρότητα, ἀπό τή δράση. Αὐτό ὅμως δέν ἐμποδίζει τόν Abel Hermant νά εἶναι ἕνας μυθιστοριογράφος θελκτικός, ἐξυπνος, προπάντων ἐξυπνος. Καί σήμερα εἶναι τόσο λίγοι οἱ πραγματικά ἐξυπνοί! Διαβάστε τίς «Confidences d'une hiche» ἀπό τή Δεύτερη Αὐτοκρατορία, τήν «Ermeleine» ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Ναπολέοντος, τήν περίφημη αὐτή σειρά τῶν «Souvenirs du vicomte de Courrière», «Les Transatlantiques», «Le Cavalier Miserey», «La journée brève», «La Discorde» κ. ἄ. γιά νά πεισθῆτε γιά τήν ἀξία ἐνός συγγραφέα πού μετά τό θάνατό του ἀσφαλῶς δέ θά λησμονηθῇ.

Πολλοί διετύπωσαν τή γνώμη πῶς κάτω ἀπό τούς ἥρωες του κρύβονται πρόσωπα γνωστά πού ὑπῆρξαν, πῶς τὰ ρομάντσα του, τὰ περισσότερα, εἶναι romans à clef. Ἴσως. Ὁχι ὅμως ἐντελῶς, κι' ὅς ἀναφέρουν τὸ παράδειγμα τοῦ πρίγκηπος De Sagan πού μονομάχησε μέ τό συγγραφέα γιατί νόμισε πῶς ἀναγνώρισε τόν ἑαυτό του σ' ἕναν ἀπό τούς ἥρωες κάποιου βιβλίου του. Συμβαίνει ἐξωτερικά ἡ περιγραφή ἐνός προσώπου νά θυμίζει κάποια γνώριμη φυσιογνωμία, ἀλλά ἡ ἐσωτερική ψυχολογία τοῦ ἥρωος δέ μοιάζει μέ τό ὑποτιθέμενο μοντέλο. Ἐπειτα, ὁ Abel Hermant παίρνει συνήθως τίς παρατηρήσεις του ἀπό παντοῦ, καί «συνθέτει» τό πρόσωπο πού θέλει νά μάς παρουσιάσῃ. Ἄναμφισβήτητο ὅμως εἶναι πῶς ὄλα τὰ πρόσωπα στό τεράστιο ἔργο τοῦ συγγραφέα αὐτοῦ πάλλουν μέ δική τους ζωή, εἰν' ἀληθινά καί κινοῦνται μέσα σέ μιᾶ θαυμαστή πραγματικότητα, μέσα στήν ἐποχή τους, εἴτε ἡ ἐποχή αὐτή εἶναι ἡ περασμένη, εἴτε ἡ τωρινή.

Ἀκόμα καί τό ὕφος τοῦ Abel Hermant προσαρμόζεται περίφημα στήν ἐποχή πού ζωγραφίζει. Ἄν δέν εἶναι στυλίστας στήν εὐρύτερη ἔννοια, ὅπως ἕνας Loti, ἕνας France, ἔχει ἕνα στυλ δικό του, πρῶσω-

πικό, ὁμοιογενές, ὅπου ἡ εἰρωνεία καὶ ἡ σοβαρότης ἑναρμονίζονται, ὅπου τὸ σπινθηροβόλο πνεῦμα καὶ κάποτε ἡ συγκίνηση, ἡ τρυφερότητα, ἑνώνονται κατὰ τὸν πιὸ ἐπιτυχημένο τρόπο.

Ὁ Abel Hermant εἶναι ἐπίσης ἀπὸ τοὺς λίγους συγχρόνους γάλλους συγγραφεῖς ποὺ ξέρουν περίφημα τὴ γλῶσσα τοῦς. Οἱ παρατηρήσεις του πάνω στὴ γαλλικὴ γλῶσσα μὲ τὸ ψευδώνυμο Lancelot, συγκεντρωμένες σὲ τόμους, εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ χαριτωμένα, τὰ πιὸ ἀπρόσδόκητα βιβλία. Ἀκαδημαϊκὸς ἀπὸ τοὺς παλαιότερους, ὑπῆρξε ὁ πρῶτος

ποὺ κορόιδεφε τὴ «Γραμματικὴ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας», κι' ἄς ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς κυριώτερους συντάκτες τῆς. Ἐργατικὸς, δραστήριος, εὐθυμὸς, συνεχίζει τὴν παράδοση τοῦ γαλλικοῦ ρομάντσου, προσαρμοσμένος στὴν ἐποχὴ του, κι' ἐξακολουθεῖ νὰ πλουτίζει τὸ ἔργο του, νὰ τὸ ἀνανεώνει, ζωγραφίζοντας τὰ σημερινὰ χρόνια μὲ τὴν ἴδια σοφὴ ἀντίληψη τῆς πραγματικότητος ποὺ εἶχε καὶ στὴν ἀνάλυση τῶν παλιῶν, δίνοντας τὴν ἐντόπωση, γενικά, ὡς συγγραφεὺς, ὡς διανοούμενος, ὡς ἄνθρωπος, ἑνὸς «parfait honnête homme».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΡΑΤΣΙΚΑΣ

ABEL HERMANT

Η ΑΘΩΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Τὸ μπουντουάρ τῆς Φρανσίν.

Εἶναι ἕνα μικρὸ ἐξάγωνο δωμάτιο, στὴν ἄκρη μιᾶς τεράστιας μοντέρνας πολυκατοικίας μὲ δώδεκα πατώματα, ποὺ τὰ θεμέλια τῆς εἶναι χτισμένα μέσα στὸ νερό. Θεέ μου! Τί ἱλιγγος!... Ὁμῶς τὸ μπουντουάρ, (ἂν ἀρμόζει αὐτὴ ἡ γερασμένη λέξη), τὸ μπουντουάρ τῆς Φρανσίν σὰς χαρίζει ἀπειναντίας ἕνα συναίσθημα ἐνδόμυχης ἀσφάλειας.

Στὴν ἀρχή, ὁ διάκοσμος σὰς κάνει καταπληκτικὴν ἐντύπωση, μὰ πολὺ γρήγορα τὸν συνηθίζετε. Τὸ ταβάνι, κυκλικό, χωμένο μέσα στὸ ἐξάγωνο τοῦ σχεδίου, ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε ὀλόκληρα σκαλοπάτια: θὰ νομίζατε πὼς βλέπετε ἀνάποδα μιὰ σκάλα, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ποὺ οἱ γεροκολασμένοι πατέρες μας ἤθελαν νὰ κοιτοῦν τὰ κορίτσια. Οἱ μπαμπακεροὶ μπερντέδες ἔχουν ἀσύγκριτη νωθρότητα κι' ἕνα χρῶμα ἀκαθόριστο, καμωμένο ἀπ' ὄλα τὰ πιὸ ἀσυνάρτητα χρῶματα, ποὺ συγχωνεύονται ἀρμονικὰ μεταξύ τους. Ἀντίθετα, τὸ χαλί εἶναι μονόχρωμο, γκρί-πέρλ, καὶ τὸ μαλλί του εἶναι τόσο παχύ, τόσο μακρὸ, ποὺ ἂν εἰσαστε στὴν Ἀνατολή, δὲ θὰ τολμούσατε νὰ περπατήσετε παρά μονάχα μὲ τὰ πόδια γυμνά: πάνω του βρίσκεται ἀπλωμένο ἕνα μεγαλοπρεπὲς δέρμα ἀρκούδας, λευκότερο κι' ἀπὸ μιὰ γοῦνα ἀπὸ ἐρμίνα.

Ἐκτὸς ἀπὸ ἕνα τραπεζάκι ἑλλειψοειδὲς ἀπὸ πολῦτιμο ξύλο, ὑπάρχει μονάχα ἕνα ἐπιπλο, ποὺ ἡ θέα του δὲν προδίδει τὸ σκοπὸ του. Εἶναι τάχα γραφεῖο; Εἶναι μπάρ; Ἡ μήπως δὲν ἔχει κανένα σκοπὸ, καὶ βρίσκειται ἐκεῖ μονάχα γιὰ ἐντύπωση; Ἀλλωστε, εἶναι διασκεδαστικὸ, ἔτσι μὲ τὰ συρτάρια του, ἢ μᾶλλον τὶς πόρτες του ἀπὸ ἔβανο, ποὺ στολίζονται διακριτικὰ μὲ πόμολλα ποὺ μιμοῦνται περίφημα τὸ φίλ-

ντισι, σὰν τὰ ψεύτικα δόντια ποὺ εἶναι πάντα πιὸ λευκὰ ἀπὸ τ' ἀληθινὰ.

Δυὸ πολυθρόνες μονάχα, ἀλλ' ἀπ' αὐτὲς τὶς πολυθρόνες ποὺ εἶναι καμωμένες γιὰ νὰ κάθεστε κι' ἀπ' ὅπου δὲν μπορείτε νὰ σηκωθῆτε χωρὶς βοήθεια δταν ἔχετε πιὰ καθίσει. Δὲν εἶναι μόνο βαθειές «σὰ μνήματα», ἀλλ' ἡ φόρμα τοὺς θυμίζει παράξενα τὰ παλιὰ ἐκεῖνα σκεύη ποὺ δὲν τὰ συναντᾶτε πιὰ παρά στὰ παλιατζίδικα, καὶ ποὺ οἱ πρόγονοί μας τὰ ὀνόμαζαν «λουτρά τῶν ὀπισθίων».

Τὸ ντιβάνι, ἀντίθετα, χωρὶς ἄλλο ἀπὸ πνεῦμα ἀντιλογίας, δὲ σὰς προσκαλεῖ οὔτε νὰ καθίσετε, οὔτε νὰ ξαπλωθῆτε, ἀλλὰ ν' ἀκουμπήσετε ἐντελῶς στὴν ἄκρη, σὰν τοὺς δειλοὺς ἀνθρώπους ποὺ δὲν ἔχουν τὴ συνήθεια τοῦ κόσμου. Τὸ μικρὸ του στρῶμα εἶναι πολὺ σκληρὸ καὶ τετράγωνο, σὰν ἀπὸ στρατιωτικὸ κρεβάτι. Ἀλλὰ πάνω ἀπὸ τοῦτο τὸ ντιβάνι, σ' ὄλο τὸ πλάτος καὶ σ' ὄλο τὸ ὕψος, ὁ τοῖχος εἶναι ζωγραφισμένος σὰ φρέσκα. Κι' ἡ φρέσκα αὐτὴ εἶν' ἡ μεγάλη ἔμπνευση τοῦ συνόλου. Παριστάνει, μέσα σ' ἕνα ἀόριστο τοπίο, ἄντρες καὶ γυναῖκες ἐντελῶς γυμνοὺς. Οἱ γυναῖκες εἶναι πολὺ ψηλές, σχεδὸν δυσανάλογες, σὰν αὐτὲς ποὺ ἐπλάσαν ἢ ζωγράφισαν οἱ καλλιτέχνες τῆς Ἀναγέννησης (ἂν μπορούμε νὰ θυμηθοῦμε ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ) καὶ οἱ ἄντρες εἶναι τέλειοι ἀθλητές. Καὶ τί κάνουν αὐτοὶ οἱ ἄντρες, αὐτὲς οἱ γυναῖκες; Κανεὶς δὲν ξέρει. Ἡλιοθεραπεία ἢ γυμναστικὴ; Ἐκτὸς κι' ἂν ἐτοιμάζονται νὰ χορέψουν τὴ «Στέψη τῆς Ἀνοιξης».

Ἡ Φρανσίν εἶναι μονάχη. Προσπαθεῖ νὰ διαβάσῃ ἕνα καινούργιο μυθιστόρημα, ποὺ ἔχει πάνω ἀπὸ ἑφτακόσες πενήντα σελίδες, ἀλλὰ δὲ βρίσκεται ἀκόμα παρά στὴν εἰκοστὴ τρίτη σελίδα, χάνει τὸ θάρρος τῆς, καὶ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΧΤΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΡΑΧΗΤΗΣ ΚΟΝΖΕΛΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ